

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

"A real and clear danger"

Militair-strategische spanningen in de Stille Oceaan en Azië

Janssens, R.

Publication date

2013

Document Version

Final published version

Published in

Atlantisch Perspektief

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Janssens, R. (2013). "A real and clear danger": Militair-strategische spanningen in de Stille Oceaan en Azië. *Atlantisch Perspektief*, 37(3), 19-24. <https://www.jstor.org/stable/48581047>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

“A real and clear danger”

Militair-strategische spanningen in de Stille Oceaan en Azië

Ruud Janssens

Terwijl ik dit stuk schrijf, begin april, heeft de Amerikaanse minister van Defensie Chuck Hagel verklaard dat Noord-Korea een “real and clear danger” vormt voor Zuid-Korea, Japan en de Verenigde Staten en hebben de Amerikanen een nieuw raketverdedigingssysteem naar Guam overgebracht. Zij reageren op de toenemende oorlogszuchtige taal uit Noord-Korea. In de afgelopen weken had Noord-Korea al gedreigd met een nucleaire aanval op de Verenigde Staten en de overzeese Amerikaanse bases en verklaard het dat het in een “staat van oorlog” met Zuid-Korea was.¹ De Noord-Koreaanse regering stelde dat het niet de vraag was of, maar wanneer er een oorlog op het Koreaanse schiereiland zou uitbreken. De redenen, volgens deze verklaring, voor de oorlogssituatie waren de gezamenlijke militaire oefening van de Verenigde Staten en Zuid-Korea en de sancties van de Verenigde Naties naar aanleiding van de eerdere Noord-Koreaanse kernproeven.²

Het is niet geheel duidelijk hoe serieus de dreiging is. In het verleden heeft Noord-Korea wel vaker dreigingen geuit, zonder dat er een vervolg aan werd gegeven.³ Noord-Koreaanse vluchtelingen in Zuid-Korea stellen dat Kim Jong-un gewoon geld wil van de Verenigde Staten en hoog spel speelt (vanwege de slechte staat van de Noord-Koreaanse economie en om zijn eigen positie te versterken). Zuid-Koreaanse politici en Russische diplomaten zijn voorzichtiger en nemen de dreiging serieus, terwijl Amerikaanse militairen het moeilijk vinden om te geloven dat Noord-Korea echt een serieuze aanval op de Verenigde Staten kan uitvoeren.⁴

De Noord-Koreaanse situatie is de meest dreigende situatie in een regio waar meerdere internationale spanningen zijn. Recente literatuur over de veiligheidssituatie in het gebied van de Stille Oceaan en Azië richt zich op de vraag of er binnenkort een wapenwedloop kan uitbreken, of zelfs een regio-omvattend conflict. Om deze discussie toe te lichten zal ik hierna in het kort drie perspectieven op de internationale veiligheidsbetrekkingen aan de orde stellen in de regio Stille Oceaan en Azië, te weten: territoriale claims, de verhouding China-Verenigde Staten en het veiligheidsdilemma voor de andere landen in de regio. Een wapenwedloop in de regio, en helemaal een conflict (nucleair of niet), zal vergaande gevolgen hebben voor de wereldeconomie en zeker ook voor Europese landen.

Territoriale claims: eilanden, olie en SLOC's

Voordat de Noord-Koreaanse dreigingen de aandacht vroegen, was de internationale veiligheid in Oost-Azië vooral in het nieuws vanwege de tegenstrijdige claims van China, Taiwan en Japan op dezelfde eilanden en de inzet van schepen om deze claims kracht bij te zetten. Het is opvallend hoeveel grondgebied in Oost-Azië omstreden is, en dan gaat het vooral om eilanden en de exclusieve economische zone rond de eilanden (en daarmee vaak om visserij en de gas- en olievoorraden onder de zeebodem). Tevens spelen de transportroutes over zee een grote rol in deze context. Zowel Japan als China haalt een belangrijk deel van zijn grondstoffen van overzee (Japan haalt meer dan 80% van al zijn grondstoffen uit het buitenland) en hun afzetmarkten zijn ook overzee. Het veiligstellen van de transportroutes over zee (de zogenaamde Sea Lines of Communication, oftewel SLOC's) is daarom voor deze landen, maar ook voor andere staten in de regio, van groot belang.

De claims op eilanden zijn de meest duidelijke voorbeelden van de spanningen tussen de diverse landen in de regio. Japan claimt de Koerillen (die sinds het eind van de Tweede Wereldoorlog Russisch grondgebied zijn) en China en Taiwan claimen elk de door de Japanners bezette Senkaku-eilanden

(de claims dateren vooral van de jaren zestig, toen er olie onder de eilanden werd ontdekt). Japan claimt de Dokdo-eilanden (of Takeshima, zoals de Japanse naam luidt), nu in bezit van Zuid-Korea. Een ander voorbeeld is de claim van zowel Zuid- als Noord-Korea op Baengnyeong: Zuid-Korea is in bezit van het eiland, maar er zijn geregeld gevechten rond het eiland geweest (zoals in 2010, toen de Noord-Koreanen het Zuid-Koreaans korvet *Cheosank*, met 46 opvarenden, tot zinken bracht).

Als een bijzondere variant van deze claims zou men de aanspraak van de Volksrepubliek China op Taiwan kunnen beschouwen—vanuit het perspectief van Beijing een eiland dat bij China hoort (op Taiwan zijn de meningen verdeeld over de status van het land, waarbij de ideeën uiteenlopen van Chinese Nationalisten die vinden dat Taiwan hoort bij een niet-communistisch, nationalistisch China tot de oorspronkelijke bevolking van het eiland dat voor een onafhankelijk Taiwan is). In 1995 en 1996 vuurde de Chinese krijgsmacht een aantal 'test'-raketten over Taiwan heen en voerde het een oefening uit voor een amfibische landing. Het is vooral de aanwezigheid van de Amerikaanse vloot die een hernieuwde Chinese aanval op het eiland voorkomt. Mocht het tot een conflict komen over Taiwan, dan zou Japan zich ook met de strijd kunnen bemoeien, omdat de Japanse scheepsroutes van en naar het Midden-Oosten en Europa langs Taiwan lopen.

In de Zuid-Chinese Zee zijn er conflicten over vier eilandengroepen:

de Paracel-eilanden (bezet door China, maar claims van Vietnam en Taiwan), de Pratas-eilanden (bezet door Taiwan en een claim van China), de Macclesfield- en Scarborough-koraalriffen (niet bezet, maar China en Taiwan claimen het Macclesfield-rif en beide landen en de Filipijnen claimen het Scarborough-rif) en ten slotte de Spratley-eilanden (gedeeltelijk bezet door China, Taiwan, Maleisië en de Filipijnen en claims van China, Taiwan, Vietnam, Maleisië, de Filipijnen en Brunei).

In 1974 bezette de Chinese marine de door Vietnam geclaimde Paracel-eilanden. In 1988 vond er een marine-confrontatie plaats tussen China en Vietnam bij de Spratley-eilanden, waarbij 65 Vietnamese doden vielen. In 1995 bezette China het door de Filipijnen geclaimde Mischief-koraaleiland en in 1996 vond er een beschieting

plaats tussen Chinese marineschepen en een Filipijns marineschip. Na deze conflicten probeerden de landen in de regio vanaf 2002 een internationaal regime te creëren om verdere schermutselingen te voorkomen. Sinds begin 2009 zijn de spanningen in dit gebied echter weer opgelopen. In dat jaar dienden landen claims in, zoals afgesproken, voor een zone rondom 'hun' eilanden die zich verder uitstrekte dan de 200 mijl zoals vastgelegd in de United Nations Convention on the Law of the Seas (UNCLOS). De claims leidden tot hernieuwde spanningen tussen de landen met belangen in de regio. In hetzelfde jaar forceerden vijf Chinese schepen het Amerikaanse marineschip USNS Bowditch te stoppen met bodemonderzoek bij de Spratley-eilanden. Tevens bleek dat China buitenlandse oliemaatschappijen onder druk had gezet om af te zien van proefboringen in de omstreden gebieden. Sindsdien is het aantal incidenten op zee toegenomen, waarbij met name Chinese schepen vaartuigen en bedrijven uit andere landen lastig vallen.⁵

China en de VS: onvermijdelijk conflict tussen grootmachten in opkomst en in neergang?

De regering-Obama heeft verklaard dat Azië de nadruk moet hebben in Amerikaans buitenlands en defensiebeleid. In belangrijke mate is dit beleid een gevolg van de economische opkomst van zowel de Volksrepubliek China alsmede van andere Aziatische mogendheden. Voor de Verenigde Staten loopt de regio Stille Oceaan-Azië tegenwoordig van de Amerikaanse westkust tot en met India. De Amerikaanse militaire doctrine gaat ervan uit dat de nationale veiligheid al moet worden afgedwongen in de kustgebieden in Azië, via het *Air-Sea Battle Concept* dat Amerikaanse controle op zee moet garanderen.⁶ De militaire uitvoering van het beleid houdt bijvoorbeeld in dat er 120.000 Amerikaanse soldaten in de regio zijn (met name in Japan, Zuid-Korea en Guam). Op zee zijn er 6 nucleaire vliegdekschepen (die samen ongeveer 500 gevechtsvliegtuigen kunnen ondersteunen en elk een eigen kleine vloot hebben ter bescherming) en 12 kruisers, 29 destroyers en 12 fregatten die in totaal 3.984 lanceerinstallaties hebben voor Tomahawk-kruisraketten. Daarbovenop zijn er 31 Los Angeles- en Virginia-klasse onderzeeërs met 372 kruisraketten in de regio gestationeerd. De regering-Obama kende echter twee beperkingen betreffende het defensiebeleid voor Azië. Ten eerste is een gedeelte van de Amerikaanse troepen uit de regio in Afghanistan en Irak ingezet. Ten tweede zorgde de economische crisis er sinds 2008 voor dat niet alle begrote uitgaven konden worden gedaan en het niet mogelijk was om destroyers en onderzeeërs te moderniseren.

*Het is opvallend
hoeveel grondgebied
in Oost-Azië
omstreden is*

De Chinese regering beschouwt het Amerikaanse optreden als een directe bedreiging van de nationale veiligheid van China, alsmede een ontkenning van de Chinese macht en een blokkade van de inlijving van Taiwan door China. De economische groei maakt het mogelijk voor China om meer aan defensie uit te geven en daardoor meer schepen en ander militair materieel te bouwen, nieuwe technologieën te ontwikkelen en militaire hardware van Rusland te kopen. In eerste instantie richt het Chinese beleid zich op Taiwan en de Oost- en Zuid-Chinese Zee in wat in Amerikaanse termen heet een 'Anti-Access/Area Denial'-beleid (A2/AD). Dat houdt in dat China probeert de Amerikanen de toegang tot de regio te verhinderen, bijvoorbeeld met raketten speciaal gericht tegen de Amerikaanse vliegdekschepen. In tweede instantie richt China zich op het veiligstellen van de vaarwegen rond Zuidoost-Azië, via de Indische Oceaan tot de Perzische Golf en Oost-Afrika (vanwege de grondstoffen die China uit deze gebieden haalt), hetgeen het 'Parelketting'-concept wordt genoemd.

China is een nucleaire macht. Over het algemeen proberen de Chinezen echter niet direct de strijd met de Verenigde Staten aan te gaan, maar via een asymmetrische benadering de Amerikaanse voorsprong teniet te doen. Men heeft veel

onderzeeërs gebouwd en langeafstandsraketten ontwikkeld (zoals de DF-21), vooral om Amerikaanse vliegdekschepen te bedreigen. Sinds 2006 zijn er in ieder geval vier incidenten bekend waarbij Chinese onderzeeërs Amerikaanse vliegdekschepen lastig vielen in internationale wateren. Satellieten, van de YaoGan-klasse, zijn in de ruimte gestationeerd om doelwitten in de regio in alle weersomstandigheden waar te nemen. Tussen 2004 en 2008 zijn er tien nieuwe types marineschepen gebouwd, met in totaal 85 nieuwe schepen, waaronder (nucleaire) onderzeeërs, fregatten, snelle aanvalsbotten en destroyers. In 2012 startte China de bouw van het eerste geheel Chinese vliegdekschip, de Liaoning (in 2011 had China het Russische vliegdekschip Varyag gekocht). Volgens diverse rapporten zou het twaalfde vijfjarenplan (vanaf 2012) de introductie van een nieuwe generatie van destroyers, fregatten en nucleaire aanval-onderzeeërs bevatten. Tegelijkertijd is de luchtmacht ook verder ontwikkeld, met een nieuw 'stealth'-jachtvliegtuig, de J20, en een toename van het aantal vliegtuigen en onbemande vliegtuigen (UAV's).

Het is duidelijk dat Chinezen en Amerikanen op elkaar zijn aangewezen als het om de economie gaat. De Verenigde Staten hebben hun grootste handelstekort met China en de

Een Amerikaanse F-18 stijgt op van een vliegdekschip. De aanwezigheid van *carriers* met hun gevechtsvliegtuigen vormt een belangrijk element in de Amerikaanse strategie in Azië (foto: U.S. Department of Defense/Ignacio D. Perez)

Chinezen zijn de grootste investeerders in de Amerikaanse overheidsschuld. Tegelijkertijd is Amerika een belangrijk afzetgebied voor Chinese producten. De economische opkomst van China (en andere landen) en de relatieve daling van het belang van Amerika in de wereldeconomie heeft in de Verenigde Staten tot de vraag of soms de overtuiging geleid dat het land een grootmacht in neergang is. Een dergelijke overtuiging leidt tot een nadruk op een defensief beleid dat Amerikaanse belangen verdedigt. Overigens is het niet zo dat de belangrijke economische betrekkingen tussen China en de Verenigde Staten het uitbreken van een oorlog in de weg hoeft te staan (zoals bij Europese landen tijdens de Eerste Wereldoorlog bleek, bijvoorbeeld). Vooral aan Chinese kant schijnt er discussie te zijn over in welke mate samenwerking met de Amerikanen voor een verdere groei van de Chinese economie belangrijker is dan het aangaan van een conflict met de Verenigde Staten om (in Chinese ogen) de soevereiniteit en machtspositie van China te bevestigen en uit te breiden.⁷ Aan Amerikaanse kant gaat het er niet alleen om de strategische keuzes van China te sturen en beperken (zoals staat in nota's van het Pentagon en van Buitenlandse Zaken onder Hillary Clinton), maar ook om van China behalve een deelnemer, ook een 'stakeholder' in de internationale gemeenschap te maken, zoals staatssecretaris van Buitenlandse Zaken Robert Zoellick stelde in 2005.⁸

Het klassieke veiligheidsdilemma voor de rest van Azië

De spanningen tussen China en de Verenigde Staten doet ook de onrust bij andere landen in de regio toenemen. Volgens het klassieke veiligheidsdilemma kunnen China en de Verenigde Staten wel claimen dat zij alleen hun eigen veiligheid op het oog hebben met hun diverse wapensystemen, maar andere landen voelen zich daardoor desalniettemin bedreigd, zeker gezien tegen de achtergrond van de diverse territoriale disputen. Dientengevolge bewapenen deze landen zich ook verder, waarmee ze bijdragen aan een toename van onzekerheid en spanningen in de regio. Vooral de proliferatie van kernwapens kan een belangrijke ontwikkeling zijn in een mogelijke wapenwedloop, omdat landen zich nog meer zullen richten op het bouwen van een 'second-strike capability' (de mogelijkheid om een nucleaire tegenaanval te openen, na een nucleaire aanval). Een 'second-strike capability' leidt tot de hoop dat landen niet het risico zullen nemen om aan een aanval te beginnen.

Het optreden van Noord-Korea zorgt ervoor dat de Amerikanen in Zuid-Korea troepen houden, maar ook dat Zuid-Korea en Japan meer in defensie investeren. Zuid-Korea wil liever niet wedijveren met China, maar Japan is ervan overtuigd dat

het geen andere keuze heeft vanwege het optreden van de Chinese marine. Op dit moment bestaat de Japanse vloot uit 44 destroyers en 9 fregatten, vooral bedoeld om SLOC's te beschermen. Zowel de Noord-Koreaanse als de Chinese dreiging zou kunnen betekenen dat Japan eigen kernwapens gaat ontwikkelen, ook al is er veel binnenlandse oppositie na de ervaringen met Hiroshima en Nagasaki in 1945. Mocht de Amerikaanse aanwezigheid in Oost-Azië verminderen, dan kan het voor Japan essentieel zijn om een 'second strike capability' te ontwikkelen om te voorkomen dat het slachtoffer wordt van nucleaire chantage. Japan heeft al het nucleaire materiaal om dergelijke wapens te ontwikkelen.

Vanwege de spanningen in de Zuid-Chinese Zee zijn Vietnam en de Filipijnen er ook van overtuigd dat China op langere termijn een bedreiging voor hun nationale belangen kan vormen. In 1978 viel China Vietnam nog binnen (als reactie op Vietnamees optreden in Cambodja) en sindsdien zijn er gewapende conflicten geweest op meerdere eilanden. Pogingen tot maritieme samenwerking met China, zoals in de *Code of Conduct on the South China Sea* van 2003 en gezamenlijke marinepatrouilles in de Golf van Tonkin in 2006, leidden niet tot ontspanning of een vermindering van Chinese claims op Vietnamees grondgebied.

Gezien de Chinese belangen in de Indische Oceaan, is de Indiase regering nu ook uitgesproken bezorgd over het Chinese optreden. In 1962 is er een gewapend grensconflict tussen China en India geweest en in de afgelopen jaren heeft de Indiase regering de defensie-infrastructuur en met name de luchtmacht aan de noordoostgrens met China versterkt. Vanwege China heeft India ook meer aandacht besteed aan de marine, vooral in het Oosten van de Indische Oceaan. In 2008 kondigde de Indiase admiraal Sureesh Mehta aan dat er een vloot van 160 schepen zou komen, waaronder 3 vliegdekschepen. In 2007 voerde India een succesvolle test uit van een middellangeafstands raket (de Agni-III), die doelen in China kan bereiken. Momenteel probeert men technologie te ontwikkelen om de Chinese luchtverdediging te omzeilen.

Rusland is op het ogenblik financieel gebaat bij de internationale spanningen in de regio door wapensystemen te verkopen

Voor de aanwezigheid van de Amerikaanse vloot voorkomt een Chinese aanval op Taiwan

aan China, Vietnam en India. Met China is de wapenhandel in de afgelopen jaren weliswaar teruggelopen, van \$3,5 miljard in 2006 tot \$401 miljoen in 2009 (omdat de Chinezen wapensystemen onrechtmatig verder ontwikkelden en omdat de Russen niet de SU-33-straaljagers voor vliegdekschepen wilden verkopen), maar met India is er eind 2012 een contract gesloten voor \$2,9 miljard aan jachtvliegtuigen en helikopters. De verwachting in Moskou is dat de grote grensgebieden tussen China en Rusland de Chinezen van een aanval op Rusland zullen afhouden. Er zijn echter ook Russen die hun onrust uitten over de toenemende Chinese militaire macht, zoals Konstantin Sivkov, lid van het Centrum voor Strategische Studies van de Generale Staf, en Alexander Hramchihin van het Instituut van Politieke en Militaire Analyse. Zij denken dat een sterker wordend China en een zwakker wordend Rusland kan leiden tot Chinese claims op Russisch gebied en grondstoffen.⁹

Conclusie

Voor de Britse historicus Geoffrey Till heeft aandacht besteed aan de vraag of al deze internationale spanningen tot een wapenwedloop of zelfs een conflict zullen leiden. Hij denkt dat de spanningen minder snel hoeven op te lopen dan gevreesd. Een mogelijk Chinees-Amerikaans conflict zal

al snel uitmonden in een allesomvattende oorlog, waarvan het strategisch nut moeilijk te bedenken is. Bovendien zal China de Verenigde Staten niet serieus kunnen bedreigen in de komende decennia. Tegelijkertijd kan China zijn macht uitbreiden en hoeft een toename van de Chinese macht niet automatisch tot een afname van de Amerikaanse macht te leiden. Tenslotte zien Chinese leiders weliswaar problemen in hun relatie met de Verenigde Staten, maar een aantal van hen gelooft toch dat samenwerking met de Amerikanen beter is dan strijd, waarbij dan voornamelijk de economische onderlinge afhankelijkheid een belangrijke rol speelt.

Toch gelooft Till dat de situatie zeer dreigend is. Er is een gebrek aan transparantie van de intenties van de meeste landen in de regio. Tevens ontbreken er afspraken tussen China en de Verenigde Staten, die de Russen en Amerikanen wel hadden tijdens de Koude Oorlog, bijvoorbeeld de 'confidence building measures' (wederzijdse notificaties over bijvoorbeeld troepenverplaatsingen). Voorts ziet Till in de Verenigde Staten, China, Japan en India een publieke opinie die de uitbouw van marines enthousiast ondersteunt. Ten slotte verdienen volgens Till de maritieme vraagstukken in deze regio aandacht vanwege het grote belang van de SLOC's en het winnen van grondstoffen op zee.

[Een Chinese soldaat houdt de wacht. In China schijnt er discussie te zijn over in welke mate samenwerking met de Amerikanen voor een verdere groei van de Chinese economie belangrijker is dan het aangaan van een conflict met de Verenigde Staten om \(in Chinese ogen\) de soevereiniteit en machtspositie van China te bevestigen en uit te breiden \(foto: U.S. Department of Defense/D. Myles Cullen\)](#)

Analyse

Behalve de kernwapenproblematiek, geïllustreerd door de dreiging van Noord-Korea, kenmerkt het gebrek aan internationale veiligheid in de regio zich door claims op eilanden, het gebrek aan wederzijds vertrouwen (dat op- en uitgebouwd zou kunnen worden in internationale organisaties) en de mogelijkheid (financieel en politiek) van een wapenwedloop in de nabije toekomst. Anders dan in West-Europa, waar we sinds 1945 geen oorlog meer hebben gehad, vonden in deze regio in de afgelopen decennia grote en kleine militaire conflicten plaats—die blijkbaar niet zozeer tot een afkeer van oorlog hebben geleid, maar die eerder tot gevoelens van bedreiging en machtsdenken hebben geleid. Vanwege de toenemende rol van meerdere landen in de regio in de wereldeconomie en de nadrukkelijke aandacht van de Verenigde Staten voor dit gebied zal een wapenwedloop, laat staan een conflict, wereldwijd ernstige gevolgen hebben.

Ruud Janssens is hoogleraar Amerikanistiek aan de Universiteit van Amsterdam. Hij is gespecialiseerd in Amerikaans buitenlands en defensiebeleid.

Wilt u reageren? Mail de redactie: redactie@atlcom.nl.

1. Ewan MacAskill & Justin McCurry, 'North Korea is "real and clear danger" warns US', *The Guardian*, 4 april 2013, 1-2.
2. Guy Faulconbridge & Ronald Popeski, 'North Korea asks embassies to consider moving diplomats out', Reuters, 5 april 2013 op www.reuters.com.
3. Zie John Hudson, 'Is this the first unfiltered threat out of North Korea?', *Foreign Policy*, 5 april 2013 op www.foreign-policy.com.
4. Justin McCurry, 'All Kim wants is a large cheque, say North Korea's defectors', *The Guardian*, 6 april 2013, 1 en 18-19 en Justin McCurry & Ewan MacAskill, 'Embassy staff's safety cannot be guaranteed, North warns', *The Guardian*, 6 april 2013, 18.
5. Voor meer informatie over de conflicten over de eilanden, zie Sarah Raine & Christian Le Mière, *Regional Disorder: The South China Sea Disputes* (Londen: Routledge, 2013).
6. Voor uitleg over het *Air-Sea Battle Concept* zie Roy de Ruiter, 'Air-Sea Battle en de Nederlandse krijgsmacht', *Atlantisch Perspectief*, no. 7, 2012, 20-25.
7. Naast Geoffrey Till, zie ook Jonathan Holslag, *Trapped Giant: China's Military Rise* (Routledge: Londen, 2010).
8. Holslag, 10.
9. *Ibidem*, 92.